

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет економічний

Кафедра менеджменту і маркетингу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ВК. УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЯМИ З ЕКСПОРТУ-
ІМПОРТУ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Менеджмент організацій і адміністрування

Спеціальність D3 Менеджмент

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Затверджено на засіданні
кафедри менеджменту і маркетингу
Протокол № 5 від 19 лютого 2026 р.

м. Івано-Франківськ – 2026 р

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Управління операціями з експорту-імпорту
Освітня програма	
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	
Галузь знань	
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	4/8
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 16 год. Семінарські заняття – 14 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Вивчення курсу «Управління операціями з експорту-імпорту» дає змогу студентам одержати фундаментальні знання стосовно процесів, що відбуваються в зовнішньоекономічній діяльності, в контексті її впливу на розвиток та ефективність господарської діяльності підприємства.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Загальні аспекти управління експортно-імпортними операціями.
2. Особливості управління операціями з експорту-імпорту.

Мета курсу – формування компетентностей щодо розуміння особливостей управління зовнішньоекономічними операціями у сучасних умовах та прийняття обґрунтованих управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

Завдання вивчення дисципліни зводяться до вивчення структури й функцій менеджменту у зовнішньоекономічній діяльності, освоєння техніки здійснення експортно-імпортних операцій, ознайомлення з технікою здійснення економічного обґрунтування управлінських рішень у сфері зовнішньоекономічної діяльності, розкритті специфіки експорту й імпорту продукції.

Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:

знати:

сутність, функції, складові і підходи менеджменту зовнішньоекономічної діяльності;

процедури планування та організації проведення експортно-імпортних операцій;

методи техніко-економічного обґрунтування зовнішньоекономічних операцій;

етапи та особливості контрактної діяльності в міжнародному бізнесі;

специфіку реалізації планування, організації, контролю та координації в системі виконання експортно-імпортних операцій;

зміст та особливості експортних контрактів.

ВМІТИ:

самостійно організовувати та приймати самостійні управлінські рішення що операцій з експорту-імпорту;

робити техніко-економічну оцінку експортно-імпортних операцій;

визначати та розраховувати показники ефективності експорту й імпорту;

оптимізувати умови зовнішньоекономічного контракту з врахуванням специфіки продукції;

здійснювати підготовку проекту контракту та укладати контракти;

обирати альтернативні варіанти експорту продукції,

організувати роботу підприємства-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності України з митницею;

збирати необхідну документацію для оформлення товарів і транспортних засобів у митні режими експорту та імпорту.

Компетентності

Здатність розв'язувати складі спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність працювати у міжнародному контексті.

Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

Здатність планувати та організувати зовнішньоекономічну діяльність підприємств з урахуванням особливостей національного і міжнародного регулювання.

Розуміти алгоритм здійснення зовнішньоторговельних операцій та стратегії виходу підприємств на зовнішні ринки.

Розуміти структуру, форму та порядок укладання зовнішньоекономічних договорів (контрактів) та їх супровід

Програмні результати навчання

Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

Демонструвати навички формування ціни при здійсненні зовнішньоекономічних операцій з урахуванням базових умов поставок, валютних ризиків, форм розрахунків, декларування товарів та розрахунку митної вартості.

Визначати та обґрунтовувати стратегію виходу підприємств на зовнішній ринок з урахуванням зміни кон'юнктури зовнішнього середовища та появи нових тенденцій в торгівлі товарами і послугами

Бути здатним вести переговори з контрагентами, визначати та розподіляти витрати, ризики та відповідальність сторін, складати типові контракти та супроводжувати їх виконання

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Специфіка менеджменту у зовнішньоекономічних операцій.	Основні елементи менеджменту ЗЕД. Предметний і функціональний підходи у менеджменті ЗЕД.	Тести, питання
2.	Сутність, функції, складові і підходи менеджменту у зовнішньоекономічній діяльності.	Процедура планування зовнішньоекономічної діяльності. Порівняння функцій управління національною і міжнародною компанією. Алгоритм процесу планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Специфіка вибору організаційних структур управління зовнішньоекономічною діяльністю. Стратегічні профілі міжнародних компаній. Базові принципи та оптимізація організаційної структури управління ЗЕД. Основні підходи до формування організаційної структури управління ЗЕД та їх класифікація. Особливості менеджменту підприємств з іноземними інвестиціями. Основні моделі управління ПІІ. Фактори, що впливають на ступінь контролю на ПІІ.	Тести, питання
3	Планування та організація зовнішньоекономічних операцій	Поняття експорту та експортних товарів. Сутність та види експортних операцій. Причини поширення експорту. Переваги і ризики проведення експортних операцій. Різновиди експорту: прямий та непрямий експорт. Поняття імпорту. Основні види імпортних операцій. Способи придбання імпортних товарів. Переваги і ризики проведення імпортних операцій. Особливості здійснення зовнішньоторгових операцій з сировинними та продовольчими товарами. Алгоритм проведення основних зовнішньоторгових операцій зарубіжними виробниками і споживачами продукції, що проходить через експортні та імпортні фірми. Особливості здійснення зовнішньоторгових операцій	Тести, питання

		<p>непродовольчими товарами. Специфіка поставок машин і обладнання у готовому до експлуатації вигляді. Експорт продукції у розібраному вигляді. Алгоритм здійснення операцій між експортером та імпортером у поставках машин і обладнання. Різновиди експортних та імпортних операцій. Поняття реекспорту. Мотиви проведення реекспортних операцій. Визначення основних дій сторін при здійсненні реекспортних операцій. Товари, які є об'єктами реекспортних операцій. Поняття реімпорту. Мотиви проведення реімпортних операцій. Визначення основних дій сторін при здійсненні реімпортних операцій. Товари, які є об'єктами реімпортних операцій.</p>	
4	<p>Специфічні форми торгівлі.</p>	<p>Біржова торгівля. Предмети біржової торгівлі. Біржі реального товару та ф'ючерсні біржі. Характеристика найбільших 5 міжнародних біржових центрів. Міжнародні аукціони. Найбільші центри проведення міжнародних аукціонів. Міжнародні торги. Відкриті та закриті торги. Розвиток специфічних форм торгівлі в Україні.</p>	<p>Тести, питання</p>
5	<p>Техніко-економічне обґрунтування зовнішньоекономічних операцій</p>	<p>Методика розрахунку показників ефективності експорту продукції. Економічні категорії ефект та ефективність, відмінності між ними, послідовність визначення ефективності експортної операції на поставку товару та розрахунок ефективності експорту продукції. Квотування та ліцензування експорту. Аналіз режим ліцензування та режиму квотування по сільськогосподарській продукції, яка підпадає під дію такого режиму згідно чинного законодавства. Ліцензування експортної продукції в Україні. Вид, вартість ліцензії та процедура подачі заявки на експортну ліцензію. Документообіг за експортною операцією. Перелік документів, які супроводжують експортну операцію: документи із забезпечення виробництва експортного товару, документи з підготовки товару до відвантаження, комерційні документи, страхові документи транспортні та</p>	<p>Тести, питання</p>

		транспортно-експедиторські, митні документи.	
6	Митне оформлення експортної операції.	Характеристика процедури та послідовність здійснення експортної очистки товару, перелік пакету документів необхідних для здійснення митної очистки, розрахунок витрат на митні послуги за експортною операцією.	Тести, питання
7	Розрахунок ефективності експортної операції.	Розрахунок комерційної собівартості експортної операції, прибуток, чистий прибуток та рівень рентабельності даної операції.	Тести, питання
8	Планування та організація контрактної діяльності в міжнародно му бізнесі	Особливості здійснення комерційних операцій на світових ринках сільськогосподарської продукції. Обґрунтування необхідності проведення комерційних операцій на зовнішньому ринку, визначення комерційної операції, класифікація комерційних операцій. Обґрунтування сутності та значення експорту для економіки країни, визначення та характеристика експортної операції, роль та значення Віденської конвенції ООН в регулюванні експортних операцій.	Тести, питання
9	Укладання та виконання експортних контрактів на поставку продукції. Особливості торгівлі із застосуванням правил FOSFA.	Структура та зміст експортного контракту. Аналіз експортного контракту на поставку олії з України в іншу країну. Аналіз та розрахунки основних показників ефективності експортної операції. Особливості торгівлі із застосуванням правил FOSFA. Типовий контракт FOSFA. Обґрунтування базисної умови контракту з розподілом усіх зобов'язань сторін по ній, та вибором транспортування експортної продукції. Аналіз та розрахунок ціни на експорт з України. Калькуляція експортної ціни на з України. Умови платежу та розрахунки за базисами контракту. Обґрунтування фінансових умов експортної операції і: умову платежу, форма розрахунку з контрагентом та засіб розрахунку. Вплив на розрахунок показників ефективності експорту фінансових умов контракту.	Тести, питання

10	Укладання та виконання експортних контрактів на поставку зернових. Особливості торгівлі із застосуванням правил GAFTA.	Кон'юнктура ринку світового ринку. Попит, пропозиція, ціновий огляд та найбільші світові експортери продукції. Структура та зміст експортного контракту на поставку. Аналіз експортного контракту на поставку з України в іншу країну. Аналіз та розрахунки основних показників ефективності експортної операції. Особливості торгівлі зерновими із застосуванням правил GAFTA. Типовий контракт GAFTA. Обґрунтування базисної умови контракту з розподілом усіх зобов'язань сторін по ній, та оптимальний вибір транспортування експортної продукції. Аналіз та розрахунок ціни на експорт зернових з України. Калькуляція експортної ціни з України. Умови платежу та розрахунки за базисами контракту. Обґрунтування фінансових умови експортної операції: умову платежу, форма розрахунку з контрагентом та засіб розрахунку. Вплив на розрахунок показників ефективності експорту фінансових умов контракту	
----	--	--	--

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Семінарське заняття	50
Самостійна робота	20
Індивідуальне завдання	30
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Семінарські з-тя			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4		30
Самостійна р-та														20				20
Індивідуальні завдання									15							15		30
Всього за тиж-нь			2	2	2	2	2	2	26	2	2	2	2	36	2	35	50	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа
Література:	
<ol style="list-style-type: none">1. Зовнішньоекономічні операції і контракти: навч. посіб. / В.В. Козик, Л.А. Панкова, О.Ю. Григор'єв, ін. – 3-тє вид., переробл. і допов. – Львів: Магнолія 2006, 2014. – 510 с. – (Вища освіта в Україні).2. Діброва Л.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посібник / Л.В. Діброва. – К.: ЦП «Компринт», 2016. – 522 с.3. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник / Ю. Г. Козак, Є. В. Савельєв [та інш.] – 6-е вид., перероб. та доп. / ред. Ю. Г. Козак – Київ: ЦУЛ, 2019. – 292 с.4. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – 5-те вид., перероб. та допов. ; Університет ДФС України. – Ірпінь : 2019. – 410 с.5. Тюріна Н.М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник / Н.М. Тюріна, Н.С. Карвацька. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 408 с.6. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Зовнішньоекономічна діяльність-3.: навч. посібн. / За ред. д.е.н., проф. І. І. Дахна. - К. : Центр учбової літератури, 2018. - 356 с.7. Хрупович С. Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навчальний посібник. Тернопіль : ТНТУ, 2017. 137 с.8. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навчальний посібник / [Козак Ю.Г., Логвінова Н.С. та ін.]; за ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, М.А. Зайця. – 4-тє вид., перероб. та доп. – К.: Освіта України, 2012. – 272 с.9. Румянцев А.П., Румянцева Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник / 2-е вид., перероб. та доп.– Київ: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.10. Кузьмін О.Є, Мельник О.Г., Мукан О.В. Бюджетування зовнішньоекономічної діяльності організацій: навч. посібник. Львів: Видавництво «Растр-7», 2011. 338 с.11. Єрмаченко В. Є. Облік і техніка зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. [для вищ. навч. закл.] / В. Є. Єрмаченко, С. В. Лабунська, О. Г. Малярєвська та ін.; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 479 с.12. Міжнародна макроекономіка: Навчальний посібник/За ред. Козака Ю.Г., Пахомова Ю.М., Логвінової Н.С.- Київ: ЦУЛ, 2012.13. Міжнародна мікроекономіка: Навчальний посібник/За ред. Козака Ю.Г., Пахомова Ю.М., Логвінової Н.С.- Київ: ЦУЛ, 2012.14. Міжнародна торгівля: підручник. / За ред. Ю.Г. Козака. - Київ-КатовіцеКраків: ЦУЛ, 2015. - 272 с.15. Облік зовнішньоекономічної діяльності: Підручник. / В. Г. Козак, Т. О. Токарева, І. І. Богатирьов, Н. Ю. Грицак; за заг. ред. В. Г. Козака. - Ужгород : УНУ, 2013. – 648 с.16. Поєдинок В.В. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 288.	
Інформаційні ресурси	
<ol style="list-style-type: none">1. Офіційний сайт Верховної Ради України – www.rada.gov.ua.2. Офіційний сайт Державної Служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// www.ukrstat.gov.ua3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.bank.gov.ua4. Світова організація торгівлі (СОТ) та щорічне видання International Trade Statistics – www.wto.org5. Митний кодекс України. http://sfs.gov.ua/mk/6. Інкотермс – 2020. http://pact.com.ua/incoterms.htm	

7. Контактна інформація

Кафедра	Менеджменту і маркетингу, вул.Шевченка, 57, Гуманітарний корпус, кабінет 810, https://kmim.pnu.edu.ua/ , kmim@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Ткач Олег Володимирович, д.е.н., проф. кафедри менеджменту і маркетингу
Контактна інформація викладача	Oleg.tkach@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна добросесність	<p>Політика курсу є студентоорієнтованою, спрямована на формування відповідних компетенцій шляхом активної комунікації та сприятливого навчального середовища. Заохочується ознайомлення з найкращим досвідом практичної діяльності у сфері міжнародної торговельної діяльності як вітчизняних, так і міжнародних компаній. А також можливості використання даного досвіду у реальних компаніях, з діяльністю яких знайомі студенти або є працівниками.</p> <p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної добросесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p>Дотримання академічної добросесності засновується на ряді положень та принципів академічної добросесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету, зокрема таким документом в ЗВО є Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеного в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 27 вересня 2022 р. № 530 http://surl.li/eonvn</p> <p>Відповідно, будь які прояви академічної добросесності недопустимі, зокрема списування під час контрольних заходів чи екзаменів. За порушення академічної добросесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з навчального закладу; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих навчальним закладом пільг з оплати навчання.</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	Відвідання занять є важливою складовою навчання та обов'язковим елементом вивчення дисципліни, за винятком пропусків за поважної причини, що підтверджена відповідним документом. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка ставиться, а нб округляється. Консультації студентам проводяться у відповідності до затвердженого кафедрою графіка (https://kmim.pnu.edu.ua/графік-консультацій). Також є можливість здачі студентами пропущених тем через використання системи дистанційного навчання(https://d-learn.pnu.edu.ua).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Виконання завдання пізніше встановленого терміну допускається в разі поважної причини, що підтверджена відповідним документом, але до складання форми підсумкового контролю.
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну добросесність https://pnu.edu.ua/dokumenty/ та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів»

	«Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти»
Додаткові бали	За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть бути зараховані додаткові бали.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 24 листопада 2022 р. № 672 http://surl.li/dzryl

Викладач _____ **Ткач О.В.**